

Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi
Azərbaycan Dövlət Neft və Sənaye Universiteti

Fakültə: İqtisadiyyat və Menecment Fakültəsi

Kafedra: Sənaye iqtisadiyyatı və menecment

İxtisas: 050405-Sənayenin təşkili və idarə edilməsi

Qrup: 799.3

SƏRBƏST İŞ №5

Fənn: Beynəlxalq iqtisadi münasibətlər

Mövzu: Beynəlxalq turizm və onun inkişafında Ümumdünya turizm təşkilatının rolu

Tələbə:

Əliyev Pərviz

Rəhbər,dosent:

T.Q.Əliyev

BAKI 2016

Turizm xidməti əhali arasında ən çox istehlak olunan xidmət sahələrindən biri olmaqla özünəməxsus sosial rifahı yüksəldən xüsusiyyətlərə malikdir. Daha dəqiq desək, milli dəyərlərə sahib çıxma, tarixi düzgün dərk etmə, mədəni nümunələrlə tanışlıq, idman ənənələri, kütləvi mədəni tədbirlərdə iştirak və s. bütövlükdə ölkələrin siyasətinə uyğun gələn hadisələrdir. Beləliklə də turizm iqtisadi, sosial, humanitar, tərbiyəvi, estetik faktorları özündə cəmləyir.

Əsas turizm təklifləri turist səyahət və xidmətləri müqavilələri ilə reqlamentləşir. Belə təkliflərə bir qayda olaraq: yerləşdirmə; qidalanma; nəqliyyat xidmətləri (transfert də daxil olmaqla); ekskursiya təklifləri aiddir.

Tam turist paketi daha geniş spektrə malikdir və turizm infrastrukturunun vəziyyətindən asılı olaraq daha 50% daha artıq səmərəlilik yarada bilər. Beləki, təkrar və əlavə tur –səyahələrin təşkil edilməsi, idman –saglamliqla bağlı təkliflər, tibbi yardım, mədəni maarif tədbirləri, oyunların təşkil edilməsi və s. eyni təbii şərtlər altında daha artıq gəlir əldə etməyə zəmin yaradır.

Bundan başqa həvəsləndirici və təbliğat xarakterli turizm teklifləri paketi də vardır. Bu paketə turist üçün xatirə qala biləcək suvenirlərin bağışlanması, ticarət, valyuta kredit, informasiya və digər xidmətlərin təklifi, xüsusi növ əlaqə vasitələri təklifi, xüsusi seyflərin təklif edilməsi və s. daxildir.

Beynəlxalq turizm iqtisadi fəaliyyət olmaqla aşağıdakı xüsusiyyətlərə malikdir.

- Xarici ticarətdən fərqli olaraq heç də əmtəə və xidmətlərin mübadiləsi çərçivəsində deyil, beynəlxalq biznesdə insan amilinin üzərində formalaşır.
- Turist xidmətləri mobil deyil-yəni onu istehlakçılara tərəf “sürümək olmur, eyni zamanda saxlamaq üçün də əlverişli deyil.
- Turist xidmətlərinə tələb diskret deyil (siyasi və ekoloji vəziyyət nəzərə alınır)

Turizm xidmətləri təklif edən firmaları 2 qrupa bölmək olar: Əsas xidmətləri təklif edən; və yardımçı xarakterli firmalar.

Birinci qrup firmalar əsas bu firmalar arasında əsas yer tutur. (mehmanxanalar, restoranlar, kruiz reysləri və s.) İkinci qrupa isə daimi və çarter reysləri ilə sərnişinlərin daşınması, tur operatorlar, səyahət agentlikləri və s. firmalar aiddir.

Ümumdünya Turizm Təşkilatı (World Tourism Organization, WTO) 1975 –ci ildə Beynəlxalq rəsmi Turist Təşkilatları İttifaqının əsasında yaradılıb. BMT –nin Baş Assambleyası ixtisaslaşmış qurum olan İqtisadi və Sosial Şura ilə razılaşdıraraq Ümumdünya Turizm Təşkilatına dövlətlərarası təşkilat statusu vermişdir. Təşkilatın əsas qərargahı Madrid şəhərindədir.

Ümumdünya Turizm Təşkilatının məqsədlərini aşağıdakı kimi sıralamaq olar:

- Turizmi iqtisadi inkişaf və qarşılıqlı anlaşma vasitəsi olaraq dəstəkləmək;
- Gəlir əldə etmək məqsədilə göstərilən turizm xidmətləri təklifini tənzimləmək;
- İnkişafda olan ölkələr qrupunun turizm maraqlarını müdafiə etmək;
- Dünya miqyasında sülhü, inkişafı, qarşılıqlı hörməti təmin etmək;
- İnsan haqqları və irqindən, cinsindən, dilindən, dinindən asılı olmayaraq əsas insan azadlıqlarının qorunmasına nəzarət etmək.

Ümumdünya Turizm Təşkilatı –nın üzvlərini 3 qrupa bölmək olar:

- Həqiqi üzvlər (bütün suveren ölkələr)
- Assosiyativ üzvlər
- Əlavə olaraq qoşulmuş üzvlər

Assosiyativ üzvlərə dövlətin müstəqil xarici siyasətə malik olmayan, lakin ərazi muxtariyyətinə malik olan hər hansı bir əraziləri aid ola bilər.

Ümumdünya Turizm Təşkilatı aşağıdakı struktura malikdir:

1. Baş Assambleya
2. İcraedici Şura
3. Katiblik

Həqiqi üzvlərin nümayəndələrindən ibarət Baş Assambleya Ümumdünya Turizm Təşkilatının ali orqanı hesab olunur. Assambleyada sessiyalar 2 ildən bir baş tutur. Xüsusi hallarda növbədənənar iclaslar keçirilir. Bu sessiyalarda Ümumdünya Turizm Təşkilatının fəaliyyəti ilə bağlı bütün suallar müzakirə olunur.

Ümumdünya Turizm Təşkilatının üzvü olan ölkələr 6 regional komissiya üzrə bölünür: Afrika, Amerika, Şərqi Asiya və Sakit okean, Avropa, Yaxın və Orta Şərq, Cənubi Asiya.

İcraedici Baş Assambleya üzvləri arasında bərabərhüquqlu 5 üzv və bir sədr ölkədən ibarətdir. İspaniya əsas qərargahın yerləşdiyi ölkə olduğundan Şuranın qeyri

şərtsiz üzvüdür. Bundan başqa Şuraya heç bir həlledici səs hüququ olmayan bir üzv də assosiyativ və əlavə olunmuş üzvlər sırasından seçilir.

İcraedici Şura ildə iki dəfə toplanır, baş katibliklə birlikdə bütün lazımi qanunları qəbul edir, qəbul edilmiş qərarların icrası ilə bağlı onu məlumatlandırır.

Təşkilatın katibliyinin başında baş katib durur və o, İcraedici Şuranın məsləhəti ilə Baş Assambleya üzvləri sırasından təkrar seçilmək hüququ ilə 4 il müddətinə seçilir. Baş katib Ümumdünya Turizm Təşkilatının rəsmi nümayəndəsi hesab olunur və fəaliyyətində əsas məsələ və problemlərin icrasına ümumi nəzarəti həyata keçirir. Baş katib Assambleya və Şura cavabdeh şəxsdir, hər iki orqanın tapşırıq və qərarları əsasında fəaliyyət göstərir və Şuraya işlərin nəticələri barədə, eləcə də, təşkilatın büdcəsi və layihə-proqramların vəziyyəti haqda məruzə edir.

Ümumdünya Turizm Təşkilatı öz fəaliyyəti dövründə turizm haqqında bir neçə əhəmiyyətli bəyannamələr qəbul etmişdir. Onların sırasında:

- 1980 –ci il turizm haqqında Manila bəyannaməsi;
- 1982 –ci il Akapulko bəyannaməsi;
- 1985 –ci il Sofiya sammitində qəbul olunmuş turizm xartiyası və kodeksləşmə haqqında bəyannamə;
- 1989 –cu il turizm haqqına Haaqa bəyannaməsi və s.

Baş assambleya hər iki ildən bir fəaliyyət proqramı tərtib edir və bu proqrama uyğun çalışır.

Ümumdünya Turizm Təşkilatının informasiya bankı hər il külliyat halında dərc olunur və burada təşkilatın fəaliyyəti, müasir turizm haqqında məlumatlar işıqlandırılır.

Ədəbiyyat Siyahısı

1. A.İ.Orucov, C.H.Kərimov. Beynəlxalq iqtisadi münasibətlər. Dərs vəsaiti. Bakı, 2008, 462 səh.
2. «Turizmin əsasları»--İlqar Hüseynov, Nigar Əfəndiyeva Bakı 2007
3. «Turizmin menecmenti»—Bilalov B.Ə. “Mütərqim” Bakı 2005
4. Google.az